העולם הזה
בלי מורא · בלי משוא פנים ·

העורך הראשי:
אורי אבנרי

ראש המערכת:
שלום כהן

עורך משנה:
דוב איתן

עורך כיתוב:
סילבי קשת

עורך תבנית:
אהרון צור

כתב בכיר:
אלי תבור

צלם המערכת:
אריה קרן

חברי המערכת:
מנשה בר־דיין, שייע גלזר, לילי גלילי. דוד הורוביץ, רותי ורר. אברהם חומין. אוסקר טאובר, אלכס מסיס, אבינה סטו. עמוס קינן, שלמה קרן.

רחוב גליקסון 8, תל־אביב, טלפון 26785,
ת. ד. 136. מען למברקים: „עולמפרס".
המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.
דפוס משה שהם בע"מ, ת"א, טל. 62239.
ההפצה: דוד טופל ובניו, תל־אביב.
המערכת איננה אחראית לתוכן המודעות.

העתון הנקרא ביותר במדינה

קורא יקר.

לפני כמה ימים הופתענו לקרוא בעתונים היומיים כי צלם העולם הזה היה מעורב ברדיפה דרמטית אחרי צלמים מיסתוריים, שצילמו את באי כינוס־היסוד של הגוש הערבי החדש, שהוקם ביוזמת מק"י.

האיש היחיד מטעם העולם הזה שכיסה את הכינוס היה הכתב הערבי של המערכת, חברנו עטאללה מנצור. הוא שלח לי תיאור משעשע על צילום הצלמים — דוגמה יפה לכך שגם הג'וב העתונאי המשעמם ביותר יכול להיות מבדר למדי.

הנה סיפורו:

„בחדר הצר, שנועד לשמש כמזנון המועדון התרבותי העממי, בעכו, ישבנו אנחנו, קבוצה של עתונאים משועממים, והאזנו לרפאל בשן, כתב מעריב, שהשלים כראות עיניו את נאומיהם השיגרתיים של העסקנים הערביים בכנס היסוד של הגוש הערבי. בשן כמעט ולא טעה. העסקנים לא חידשו דבר.

מארגני הכנס הביטו בנו בדאגה. הם הבינו שאי־אפשר לצפות לעתונות טובה על כנס, שבו מושיבים את העתונאים בצינוק צר, ומקריאים באוזניהם נאומים המושמעים זה עשר שנים — אפילו היו הדברים אמת.

מדי פעם האזנו לתרגום העברי של הנאומים מפי כתב אל איתחאד הקומוניסטי, מוחמד חאס, הן מתוך נימוס והן מתוך תקווה לשמוע תוכנית מעשית כל שהיא. זה עשר שנים צועקים הערבים בצדק חמס על קיפוחם בשטחים שונים. מי שציפה שהגוש יחדש דבר — התאכזב.

עורך־הדין חננא (אבו טוני) נקארה הבחין בשיעמום שתקף אותנו. „חכו חכו!" הבטיח לנו, „עוד תשמעו את הסנסציה!"

הסנסציה לא היתה סנסציה. אבו טוני סבר שאם ידרוש הגוש החזרת הפליטים הערביים יהיה בזה דבר גדול. הוא התעלם מן העובדה כי חוגים יהודיים רבים דורשים את אותו הדבר — ביניהם מק"י, שהוא בעצמו חבר פעיל בה. בקיצור, לא היה שום חידוש. בשמחה רבה שמענו את ההחלטות. לא מפני שהסכמנו עמן, אלא משום שבישרו לנו כי הנה סוף הכינוס להינעל, ויהיה אפשר לצאת מתוך הצינוק שהוכנסנו אליו על לא עוול בכפינו.

בחוץ חיכו לנו שני צלמים שצילמו כל איש שיצא. פעולה זאת עוררה צחוק אצל העתונאים. אם העתונאים עצמם משתעממים, לשם מה יצטרכו העתונים לתמונות? שאלנו את מוחמד חאס אם עתונו הזמין את הצלמים. הוא ענה בשלילה. הצלמים המשיכו לצלם במרץ. העניין כמעט הצחיק אותי. החלטתי לצלם אותם כאפיזודה מצחיקה. אך הם מיהרו להפנות לי את הגב.

חובת עתונאי ללחום בכל אי־צדק, אפילו אי־צדק כלפי עצמו. הצלמים האלה צילמו אותנו. אין כל סיבה מדוע לא אצלם אני אותם. ניגשתי אל אחד מהם. „מדוע אינך נותן לצלם?" שאלתי. „לא רוצה! לא רוצה!" ענה הבחור הקטן בקול בכייני. „לא רוצה..." שוטר שעמד במקום, בעל המספר 12881, מיהר לעזרת הצלם. הוא חשד בי שאני רוצה להתקיף את הצלם הילדותי. הסברתי לו כי אני עתונאי, ששום סכנה אינה נשקפת ממני לצלם החביב שלו. רציתי רק לדעת עבור מי הוא מצלם.

למען האמת, התערבות השוטר רק הגבירה את סקרנותי. החלטתי להיסוג לצורך התקפה. העמדה שלי לא היתה נוחה לצילום. צעדתי כמה מטרים, והנה אחד העתונאים האחרים ניגש אל הצלמים והתחיל לשוחח עמם. צילמתי (ראה תמונה).

מי היו הצלמים? היו שחשבום לצלמים־מטעם, והיו שקראו לתינוק בשמו — ש.ב.

אבל מה שאינו ברור הוא: האם אנשי הש.ב. לא יכלו לצלם את באי הכנס בצורה יותר מוצלחת? בכל ועידה של פועלי אגודת המחט מופיעים צלמי עתונות, יומני קולנוע, וצלמים חובבים. האם אי־אפשר היה לתת לועידה הערבית הראשונה את הכבוד הזה? האין זאת הפליה? היכן הסולידריות וכו' וכו'."

★ ★ ★

למה לא? שאלה זו מבצבצת בראשך כמה פעמים בכל שבוע. למה לא עושים כך? למה לא ינהיגו חידוש זה? למה לא ישנו נוהל מסויים ויחליפוהו בשיטה אחרת, הנראית לך הרבה יותר?

יתכן כי לעתים קרובות היית יכול להביא תועלת. אילו הצעת את הצעתך באוזני האיש הנכון. אולם אינך יודע מי האיש, אינך מאמין כי זה יעזור, והעניין גם אינו נראה לך די חשוב כדי לטרוח למענו. אך זה זילזול בחובתך האזרחית.

יתכן כי תהיה מוכן לתרום תרומה קונסטרוקטיבית קטנה לשיפור סדרי החיים של כולנו, אם תיפתח לפניך דרך פשוטה ונוחה. מכיוון שגם אני אחד האנשים המוזרים השואלים את עצמם לעתים קרובות ברוגזה „מדוע לא...", הצעתי למערכת להקדיש תת־מדור מיוחד, במדור המכתבים, להצעות מסוג זה.

על כן, החל מהשבוע, כשיש לך הצעה מעשית כזאת למישהו, כתוב אותה במכתב למערכת זו. התנאים היחידים: התחל את המכתב במלים „מדוע לא" ופרט במשפט אחד או שניים את ההצעה המעשית. אם אתה מוצא לנכון לנמק את דבריך, עשה זאת בקיצור, במשפט אחד או שניים נוספים.

העיקר: אין הכוונה לשום פוליטיקה. אל תכתוב: „מדוע לא יחדש ביג'י את הפלמ"ח?" הכוונה היא למכתב מן הסוג הבא, היכול לשמש כפתיחה חגיגית למדור.

● מדוע לא —

ינהג קול ישראל כתחנות רבות בעולם, המקדישות את שתי הדקות הראשונות של כל שעה לשידור תמצית החדשות, כך שלא יהיה צורך לחכות למהדורות המלאות?

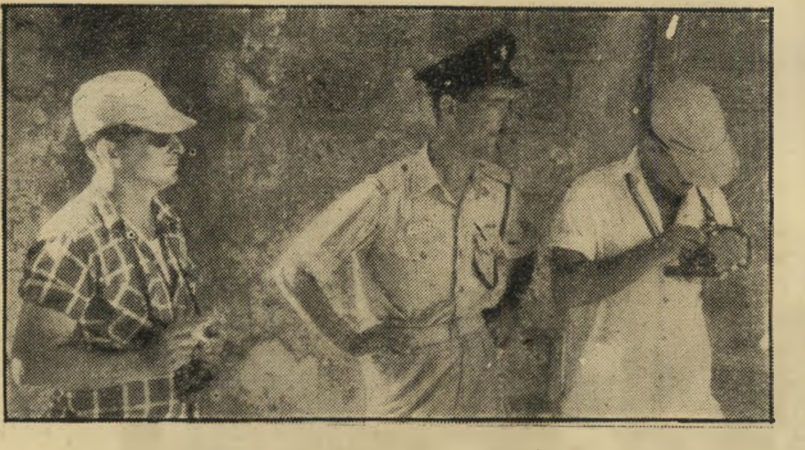

הצלמים המיסתוריים בחסות המשטרה

מכתבים

מירוץ עם הזמן

מחמאות מקרב לב עבור נסיונכם להתמודד במירוץ עם הזמן. אם אי־אפשר לומר שיצאתם מנצחים במירוץ, על כל פנים לא הפסדתם בו. גליונכם האחרון (העולם הזה 1085) היה הוכחה מאלפת לכך שהנכם שבועון חדשות חי ועירני, העוקב אחרי המאורעות במתיחות. העובדה שהספקתם לצאת עם שער וכתבה על המתרחש בעיראק, 24 שעות אחרי שנודע דבר המהפכה, מוסיפה לכל זכויותיכם הרבות האחרות.

שמעון מינימר, חיפה

מאמריו של העורך על השתלבות במרחב, יש בהם עניין והגיון רב. אולם תמיד נשארת פתוחה השאלה באיזו מידה אפשר לתרגם הגיון בריא זה ללשון המציאות. זוהי הבעיה גם לגבי מאמרו האחרון של העורך, „כנען רבתי" (העולם ה.ז. 1085). הצעותיו להתחבר לשאר המיעוטים הלאומיים במזרח התיכון, ולהקים במשותף עמם כוח שלישי מול עבד אל־נאצר וקאמיל שמעון, נראות חסרות בסיס מציאותי.

נניח שישראל היתה היום מציעה את עזרתה למורדים הדרוזים בלבנון. האם הם היו מוכנים לקבלה או אף לדון עליה? הרי ברור שהם מושפעים מעבד אל־נאצר. סבורני שנקיטת עמדה נויטראלית, ואי־הצטרפות למערב בתככיו המזרח־תיכוניים, היא שתביא בסופו של דבר את השלום המקווה ולא דווקא נקיטת עמדה פרו־נאצרית או כדומה.

ח. חלפון, תל־אביב

קומיסארים לתרבות

הקומיסארים לתרבות — דומני שלא יכולה להיות כותרת הולמת יותר למתרחש סביב השירים „הסלע האדום", „אנקש" ו„הפריון" (העולם הזה 1085). אומר את האמת, קשה היה להתיחס באמון אל הכתוב, כי לא האמנתי שבמדינת ישראל נגיע לכך. למרבה ההפתעה, בא אישור מפורש לכתבתכם מפי „קול ישראל" עצמו. בשידור התכנית כבקשתך לפזמונים ומחולות, ששודרה ביום חמישי ה־17 לחודש זה, ביקשה אחת המאזינות לשמוע את „הסלע האדום" או את „אנקש". תשובת מגישת התכנית היתה, כי אין באפשרות „קול ישראל" להשמיע שירים אלה, בהתאם להוראות מפורשות.

על־ידי מי ניתנו הוראות אלה, לא פורש. ודווקא העובדה כי מנסים להסתיר את זהותם של הקומיסארים מעידה על מצפון לא נקי. לדעתי אסור לעבור לסדר היום, צריך לעורר את דעת הקהל נגד שערוריה זו. כי אם הצנזורה של קומיסארים אלמוניים תתקבל ללא תגובה, הרי יווצר בכך תקדים מסוכן ביותר.

אליהו אמיר, טבריה

ובכן, אני מסכים איתכם באופן מוחלט, כי אסור שאיש שאינו מוסמך לכך יחווה דעה פסקנית במקום שאינו בתחומו. אבל איני מסכים שציורו של מר זריצקי הוא באמת ציור. וכנראה שזו אינה רק דעתי. ראיתי ביומן קולנוע כיצד צייר מודרני חופן בידיו צבעים, מטילם בזריקה על הבד, מורח קצת במכחול לכאן ולשם, והרי „ציור" לתפארת. אותו דבר בשירה ובמוסיקה. כלום תגידו ששירו של נתן זך „המוות בא אל סוס העץ מיכאל", שפורסם בהארץ לפני שבועיים, הוא שיר? „שיר" מעין זה אסור לו, לדעתי, שיראה כלל אור. וכלום המוסיקה של המחברים הישראליים היא מוסיקה, או רק תוצאה של מעבר חתול בין כלי המטבח השונים? לא נכון לומר שהקהל הישראלי הוא סנוב בכל מאת האחוזים, כי רעש צורם אוזניים לא אוהבים גם אצלנו לשמוע.

אבישר מנחמי, חיפה

...איסוריהם של הקומיסארים לתרבות עושים רק פירסומת ותעמולה ליצירות שאין להן, לדעתי, ערך רב בפני עצמן. והעובדה: כל הארץ שרה כבר את שיר הפריון והסלע האדום, וגם אנשים שלא התעניינו מעולם בציור כבר זוכרים היטב את תמונתו המודרנית של זריצקי.

ברוך פיינר, תל־אביב

...לידיעתכם: את השיר אנקש לברטולד ברכט תרגם ועיבד נתן אלתרמן עוד לפני שנים רבות, אפילו לפני שאריק לביא היה המיתר השלישי בשלושת המיתרים, והזמר הראשון במועדון התיאטרון.

יהודה שתיל, תל־אביב

מה כל הרעש? בשיעור ציור בגמנסיה ציירתי גם אני ציור מודרני. ושעה שהמורה לציור ערכה תערוכה של ציורי תלמידים נבחרים בכיתה, היא החליטה לפסול את ציורי. היכן הייתם אז? מדוע אינכם מתרעמים על הקומיסארים שהפקירו עלינו בבתי־הספר ואשר מונעים את התפתחותם הטבעית של כשרונות הציור המודרני?

פנחס לבנון, תל־אביב

חוץ מזה, בסדר

כתבתכם על כינוס המחולות בדליה (העולם הזה 1085) היתה חביבה ומשעשעת. כאחד שלא החסיר אף לא אחד מכינוסי דליה, אני סבור שכדאי שמפגשים מעין אלה, המשקפים בצורה המוגית את דמותו של הנוער הישראלי, יערכו אחת לשנה ולא בהפסקות ארוכות. יותר מ־שיש לכינוסי המחולות ערך תצוגתי בפני תיירים, יש להם ערך פנימי רב.

ב. מולא, גבת

בכתבתכם על דליה נתתם מרליה לְלהקה הלא נכונה. את „רקוד המכונה" ביצעו רוקדי עמק־יזרעאל, בהדרכתו של שאול רוזנפלד, ולא להקת חולון של יואב אשריאל. חוץ מזה, הייתם בסדר.

ירקדן, בית־אלפא

מה זה נח"ל?

נזדמנתי בשבוע האחרון לאולפן קול־ישראל בתערוכת העשור. את תשומת ליבי משכה במיוחד קבוצת צעירים וצעירות, ששניים או שלושה מנציגיהם השתתפו בצוות השואלים ב„תיבת הדואר המוסיקלית". בהמשך השידור, בתכנית כבקשתך, חזר אחד מהשלושה, יגאל זינגר שמו אם איני טועה, ועלה על הבמה כדי למסור פריסת שלום כנהוג. לקול מחיאות כפיים, רקיעות רגליים ושריקות פראיות של חבריו דרש בשלום חברת „לה־שריטה", מהחברה הנמצאים בתערוכה.

התקליט אותו ביקש יגאל להשמיע לא נמצא בנקל, והיתה שהות בידי יצחק שמעוני לתהות על קנקנה של אותה חברה. את דבריו אינני זוכר כלשונם, אולם אזכור את העיקר. היו אלה צעירים, „נוער חלוצי לשעבר", שהתיאשו מרעיונות חלוציים ומתנועת הצופים, בה נטלו חלק פעיל, ופנו לדרך חדשה. זה היה הכל. בצאתי מן האולפן ראיתי בידיהם את גליונות העולם הזה, והחלטתי לפנות אליהם בדרך זו.

אני הנני צעיר תל־אביבי בן 18, חניך תנועת הצופים. לאחר סיום בחינות הבגרות אני מתכונן לצאת לנח"ל, בעוד כמה שבועות. חברת לה שריטה, שנתנה פירוש חדש לראשי התיבות נח"ל — נוער חלוצי לשעבר — העלתה את חמתי. שמעתי רבות על פירושים הניתנים לראשי תיבות אלה. אך דמיון מילולי כזה, ויחד עם זאת שוני מהותי כה רב כבין „לוחם" ל„לשעבר", עדיין לא פגשתי. אני רוצה לשאול את אותה חברה: האם אתם דומים לכל עשרות ומאות החברות הסלוניות שבעיר, ההורגנות שעות יקרות בריקודים וגיפופים בחשיכה? או אולי אתם דומים לחברות המתקדמות יותר של בני־טובים? האם אתם איזה חוג אינטלקטואלי העוסק בליבון תיאורטי של בעיות, או שמא אתם באמת זקוקים לשריטה — „רחמים" בצרפתית? הייתי רוצה לשמוע מפיכם על האידיאלים מהם התאכזבתם, ועל הדרך החדשה שמצאתם לכם.

רמי בר־אשר, חבר גרעין נח"ל

היכן הייתם?

בתור קורא קבוע של עתונכם ובתור בעל דרגה בחיל־המוצנח, הרשו לי לענות למכתבו של אותו הפייטר דן ישראלי מקרית־חיים, השואל היכן נמצאים אנשי האצ"ל כיום (העולם הזה 1084). חבל שלא שאלת את שאלתך זו, דן, קודם לכן. כדאי אולי לחוקק עבורך חוק, לפיו יצטרכו כל אנשי האצ"ל לשעבר למסור לך דו"ח היכן שירתו בצבא. יתכן ובמחזורך לא כל הפלוגה אוהדת את תנועת החירות. אבל כשתימצא במילואים, ודאי תראה את הדברים באור יותר ברור.

אפרים רוזנצוייג, גבעתיים

איני יודע מי אתה, דן ישראלי, ומה השתייכותך המפלגתית. אך דבר אחד ברור לי. שאם הנך ותיק בארץ, בוראי ובודאי ידוע לך על פעולות האצ"ל בזמנו. איני מבין גם מה ברצונך לומר שהנך משרת בחיל הצנחנים. גם אני שרתתי בזמני בחיל קרבי, ואיני רואה כל סיבה מיוחדת להתגאות בכך כמוך. חוץ מזה, הרבה מאנשי תנועת החירות משרתים בחיל הצנחנים. אם אינך יודע כל זאת, אל תדון אותם לרעה. אילולא אותם הגיבורים שלחמו בשורות האצ"ל, קשה להניח שכיום היתה קיימת מדינת ישראל.

יום־טוב אידלזיק, ראשון־לציון

לא תחסום שר

אני תמה על נאומו של מר בן־גוריון בחגיגת החג הלאומי האמריקאי בתל־אביב. ראש־הממשלה אמר כי חגה הלאומי של אמריקה הוא לא רק חגה של מדינת ישראל, אלא חגו של כל העם היהודי בעולם.

האם בן־גוריון דיבר גם בשם שלושה מיליון היהודים בברית־המועצות? האם חשב לרגע כי נאום כזה יכול לגרום לרדיפת היהודים שם? האם חשב כי בדבריו טען למעשה כי שלושה מיליון יהודים סובייטיים אלה מהווים גיים חמישי אמריקאי?

אני מבין שאי־אפשר לחוקק בכנסת חוק שיאסור על ראש־הממשלה לדבר. אך האם לא כדאי שעורכי העתונים הישראליים יסכימו ביניהם שלא לפרסם את נאומיו, לטובת המדינה?

יורם גולדין, תל־אביב